

Materiaalia varhaiskasvatukseen ja peruskoulun alaluokille

Mitä väkivalta on?

Väkivalta on toimintaa, joka vahingoittaa, satuttaa ja loukkaa sen kohteeksi joutunutta. Väkivalta on usein fyysistä, mutta se voi olla myös sanallista loukkaamista tai sosiaalista eristämistä.

Väkivalta on usein tietoista ja tarkoituksellista, mutta väkivaltaa ovat myös teot, joita tekijä ei itse syystä tai toisesta miellä vahingoittavaksi.

Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä vähemmän lapsella on kykyä ymmärtää sitä, mistä hänen toimintansa johtuu. Aikuisen tehtävä on auttaa lasta toimimaan väkivallattomasti itseään ja muita kohtaan.

Väkivaltaiseen käyttäytymiseen täytyy puuttua, oli sen syy mikä hyvänsä. Väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla on erilaisia tarpeita ja puutteita, kuten esimerkiksi nähdyn ja kuullun tulemisen tarve tai kyvyttömyys tunnistaa ja hallita omia tunteitaan.

Jokaisella kasvattajalla on ainutlaatuinen mahdollisuus auttaa jokaista lasta tulemaan omassa ryhmässään tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

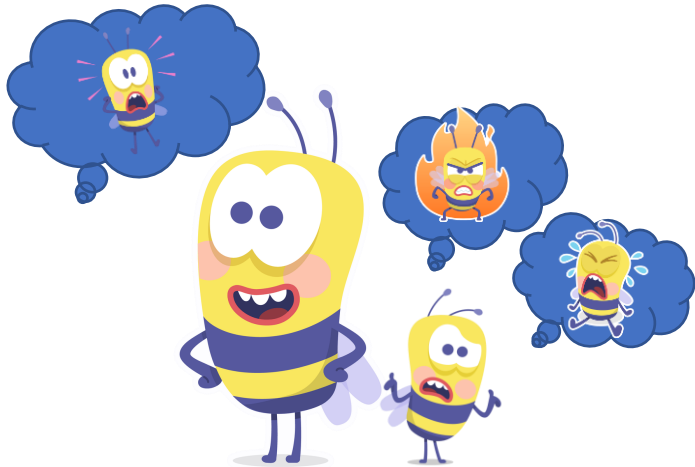
Myös tunteiden tunnistamista, tunneimpulssien ja käyttäytymisen säätelyä on tärkeää opetella yksin ja ryhmän kanssa.

En ymmärrä yhtään, mitä tapahtui...

Kun tunne kaappaa mielen, niin järki pakenee paikalta. Tarvitaan aikaa ja keinoja, jotta kykenemme ajattelemaan ja toimimaan harkitusti.

Tunteeseen emme voi vaikuttaa, mutta voimme oppia väkivallattomia tapoja toimia tunnekuohussa.

Mikä on oikea hetki ja paikka keskustella?

Mikä on oikea tapa käsitellä tapahtunutta?

Tarpeet ja tunteet

Mitä lapsi tarvitsee?

Mitä aikuinen tarvitsee?

Mitä muut ryhmässä tarvitsevat?

Tarpeet

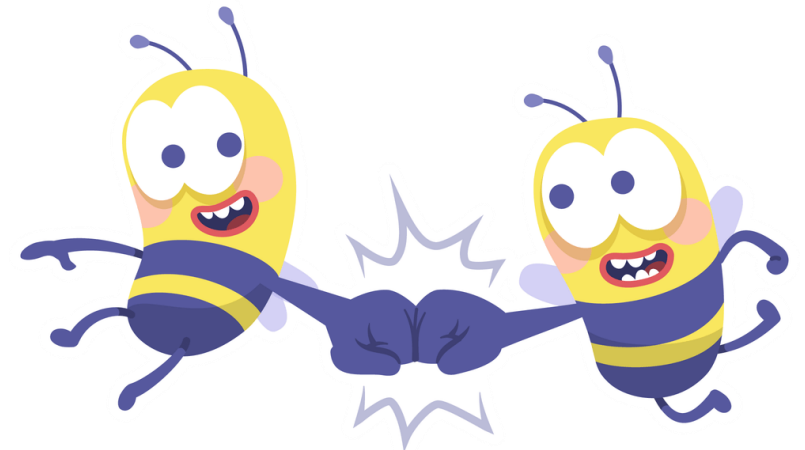
Jokaisella ihmisellä on tarve tulla nähdyksi, kuulluksi ja kohdatuksi sekä tarve kuulua ryhmään.

Usein väkivalta kumpuaa siitä, että jotain itselle tärkeää on uhattuna eikä ole vielä opittu väkivallattomia keinoja toimia.

Omat ajatuksemme eivät ole näkyviä, ellemme jaa niitä.

Miten näytän ja kerron toiselle, että hän on tärkeä ja arvokas? Osaanko aidosti kuunnella lasta siitä, mitä tapahtui ja mikä tilanteessa koettu aiheutti reaktion?

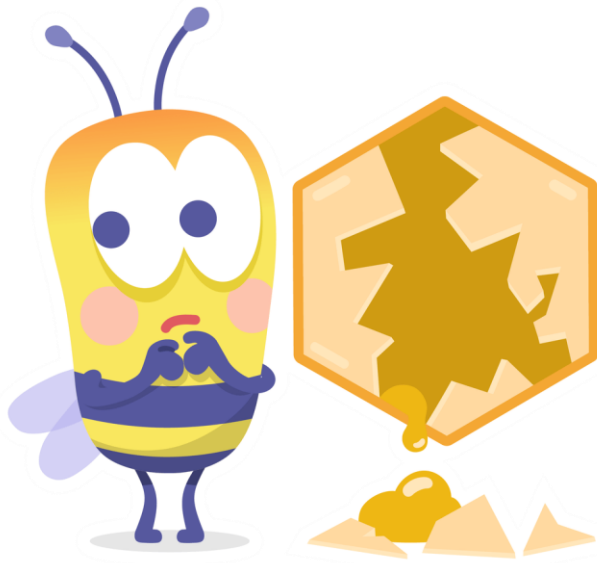
Millainen on ryhmä, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä tai puolustautua ja miten voin edistää sitä omalla toiminnallani?

Turvasuunnitelma

Turvasuunnitelma on väkivaltatilanteiden ennakointia ja turvallisuuden varmistavaa toimintaa väkivaltatilanteissa.

Aikuisilla on selvä suunnitelma ja työnjako, kuka ottaa vastuun väkivaltaisesti käyttäytyvästä lapsesta tai nuoresta ja kuka ottaa vastuun muusta ryhmästä.

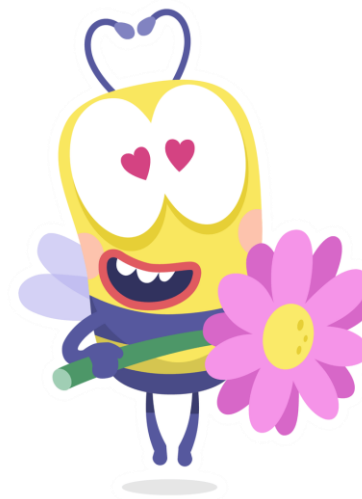
Varo tarttuvia tunteita!

Koska tunteet tarttuvat nopeasti, on tärkeää, että aggressio tartu ja leviä muihin lapsiin sekä aikuisiin, joiden tulisi tukea kontrollin menettänyttä lasta tai nuorta.

Lapsen tai nuoren syyllistäminen tilanteesta, jossa hänellä ei ole keinoja toimia toisin, lisää häpeää eikä auta häntä. Kannusta ja auta lapsi vaikean hetken yli.

Aikuisen on tärkeä löytää keinot, joiden avulla hän pysyy rauhallisena, vaikka lapsi tai nuori haastaa. Keinoja voivat olla esimerkiksi aikalisä, myönteinen rauhoittava puhe itselle ja toisille, syvään hengittäminen, veden juominen ym.

Se, että itse kiihtyy tai hätäntyy, ei auta tilanteessa.

Harjoitus 1: Tunnistetaan tunteita

Tunneharjoitus

1. Kerätään tunteista lista esim. ilo, rakkaus, pelko, häpeä, viha, suru, jännitys, kateus jne.
2. Piirrä ihmisen kehon ääri viivat.
3. Valitse tunteet, joita olet tuntenut lähipäivinä.
4. Anna tunteille väri.
5. Maalaa tai väritä kehoon tunnekartta: ”Missä kehon osissa tämä tunne on tuntunut?”
6. Keskustelkaa siitä, onko tunne tuntunut hyvältä vai pahalta sekä siitä, mikä on auttanut vaikean tunteen käsittelyssä.

Harjoitus 2: Opetellaan rauhoittumaan

Rauhoittumisharjoitus

Ihminen tietää usein itse, mikä auttaa häntä rauhoittumaan. Etsikää ja kokeilkaa erilaisia rauhoittumiskeinoja sekä keskustelkaa niistä.

Rauhoittumiskeinoja voivat olla esimerkiksi hengitysharjoitukset, venyttely, rauhallinen musiikki, rauhoittava ja voimaa antava turvasana, lause tai puhe itselle, käsillä tekeminen, aistiharjoitukset, katkaiseva toiminta esim. jokin tehtävä, ulkona käyminen tai turvallinen rauhoittumisaika, johon voi vetäytyä hetkeksi.

Harjoitus 3: Vahvistetaan yhteenkuuluvuutta

Ryhmäyttävä harjoitus

1. Keksitään ryhmälle maskotti. Maskotti voi olla itse tehty tai valmis esine tai kuva.
2. Mikä on maskotin nimi?
3. Millainen se on? Jokainen ryhmän jäsen saa antaa maskotille jonkun itsellään olevan vahvuuden, taidon tai mielenkiinnon kohteen.
4. Maskotti on superolento, joka kuvastaa ryhmän taitoja ja vahvuuksia.
5. Miten maskotti ratkaisisi riitoja näillä taidoillaan?
6. Maskotti voi olla myös ”pankki”, jolta saa hakea itselleen tarvitsemaansa vahvuutta tai taitoa.

Kysyttävää? Ota yhteyttä:

Lotta Hällström
Erityisasiantuntija
Perhekeskustoimintamallin kehittäminen
Vantaa-Kerava-sote – Asukkaan asialla -hanke
p. +358 43 827 2413
lotta.hallstrom@vantaa.fi

Kati Aitkoski
Väkivaltatyön asiantuntija
Lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö Koivula
Kytötie 17, 01360 Vantaa
Patotie 2, 01600 Vantaa
puh: +358404571456

